

Anti-Troçkizm, sosyalizmidir

cahillerin

“Antisemitizm aptalların sosyalizmidir” deyiş, genel olarak Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisi’nin kurucularından, dönemin Marksist hareketinin önder kadrolarından August Bebel’e ithaf edilir. Fransa’da, Yahudi Yüzbaşı Alfred Dreyfus’un casuslukla suçlanarak yargılanması neticesinde kamuoyunun skandallarla çalkalanmaya başlamasıyla, Bebel’e atfedilen bu cümle devrimci çevreler içinde sık sık kullanılır olmuştur. Genel olarak 20. yüzyıl sınıflar mücadelesinin derslerinin siyasal bir değerlendirmeden geçirilmesi ve aynı zamanda SSCB’nin 1991’deki çözülüşünden bugüne dünya emperyalizminin sözde sürtüşmeler yaşadığı sınıf işbirlikçi “sol” blokların arkalarında bıraktıkları sosyal ve politik bilançonun bir kere incelenmesi, Bebel’in meşhur deyişini, başka bir gerçekliğe parmak basacak şekilde yeniden formüle etmemize olanak sağlayabilir: Anti-Troçkizm, cahillerin sosyalizmidir.

1989 ve 1991 seneleri, birinde Berlin Duvarı’nın diğerinde de SSCB’nin yıkılmasıyla beraber, dünya proletaryasının sınıf bilincini, bugün dahi bütün yönleri ve boyutlarıyla aşılammış olan bir krize sürükledi. İşçi sınıfı, kendi davası olan sosyalizme yönelik olarak bir inanç kaybı yaşadı. Kendisinin iktidarda olduğu söylendiği ülkelerin hepsinde, kendisini temsil ettiğini söyleyen partilerin bütünü, çeşitli kongre kararları aracılığıyla özel mülkiyet ve miras haklarını tanımış; iktidarı gerisin geri, işçilerin devirdikleri eski kapitalist sınıflara teslim etmişti. Bununla beraber 1980’li yıllar, uluslararası çapta kendilerini Stalinist kampta konumlandıran ulusal Komünist Partilerin, programlarından proletarya diktatörlüğü maddesini çıkarmasına tanıklık etti. Liberaller tarafından, yaklaşık 300 yıllık bir geçmişe yaslanan kapitalizmin toplumsal formasyon düzleminde rakipsiz olduğu söylenmeye başlandı. Soğuk Savaş’ın Rusya kutbunu oluşturan parçalarının iddiasının aksine, ulu parti kongreleri eşliğinde ilan edilmiş bulunan “komünist” toplumlar ardı ardına çözülmüştü.

Bu noktada eski Stalinist cephenin bugüne dek kokarak çürümeyi sürdüren

unsurlarının iddiası, Doğu Almanya'ya emperyalist sınırdan sokulan ajanların eşliğinde, komünist toplum insanların aldatıldığı ve yanıltılarak ayaklandırıldığıydı. Mesele, basit bir istihbarat servisi operasyonuydu; siyasal bilançonun çapı, komplocu bir karşıdevrimci yeraltı diplomatik manevrasının zihinlere armağan ettiği fantastik dünyanın gerçekliği oranında genişti. Doğru yolda tutulması ve dışarıdan gelen saldırılara karşı sağlam durması uğruna 1936, 1938, 1939'da onbinlerce Bolşevik militanın kurşuna dizildiği; ardından yine ayakları yere değsin, saldırıya uğramasın, daima korunabilsin diye, sosyalist anavatanın savunulması mazereti altında dünya devrimci sürecine ve işçi sınıfına sayısız kere ihanet edildiği bir aygıt (Stalinist parti ve rejim), nasıl oldu da birkaç Batılı ajanın sabotaj eylemiyle yerle bir oldu, bunu onlardan hiç kimse sormayı akıl edemedi ya da etse de, sormak işine gelmedi.

Kendi programının ve ihanetçi politik oportünizminin sebep olduğu, ilk işçi devletinin dumanı tüten enkazı üzerinde biraz göstermelik bir şaşkınlıkla, ancak biraz da hiç şüphesiz tatlı bir tatmin duygusuyla duran Stalinizm, yıkımın bilançosunu tarihsel materyalist bir yöntemin ışığında vermek zorunda kalmamak için ezoterik ekolün tütsülerle bezenmiş bütün kurslarında en ustalıkla mistisizmin argümanlarını cephanesine doldurdu: Zaten gerileme Kruşçev'le başlamıştı; Gorbaçov kendine "Stalinist" demiyordu ki; azıllı emperyalistler anavatana soktuğu unsurlarla halkı galeyana getirmişti ve benzerleri, ve benzerleri... Özetle, 1920'li yılların ikinci yarısından ve 1930'lar boyunca, Leninist konseptteki proletarya diktatörlüğünün bütün devrimci dinamiklerinin ve potansiyellerinin tırpanlanmasıyla oluşturulan bürokratik ve dejenere rejimin, 1991 olayları karşısında herhangi bir politik sorumluluğu yoktu.

SSCB 1991'de çözüldü ancak çözülen sosyo-politik biçimin sosyalizmle herhangi bir ilgisi yoktu. Artık petrol ihalelerinin partinin hangi birimindeki hangi bürokrata veya bürokratin çocuğuna gidileceğinin tartışıldığı resmi kongreler, uzun süredir işçi devletlerinin Leninist temellerini zaten oymaktaydı. Planlı ekonomi ilga edildi; Stalinist bürokrasi tarafından. Dış ticaretteki devlet tekeli kaldırıldı; Stalinist bürokrasi tarafından. Üretim araçları üzerindeki devlet mülkiyeti ortadan kaldırıldı; Stalinist bürokrasi tarafından.

SSCB'nin yönetiminde bulunan bürokrasinin toplumsal dokuya sızdırdığı liberal pislikler ve kapitalist "değerler", görmek isteyen bütün gözler için alandaydı. Uzun bir gecikmenin ardından Ocak 1987'de toplanan SBKP Merkez Komitesi'nin toplantısının gündemleri şöyleydi: Yetkilerin kötüye kullanımı, eleştirinin baskılanması, kazanç peşinde koşanların yönetimde bulunması, yönetimdekilerin uyuşturucu benzeri suç oluşturan faaliyetlerde ortaklara dönüşmüş olması, sürekli olarak tüketimcilik dalgasının teşvik edilmesi, suçlardaki artış, sahte raporlar hazırlanması, yasaların umursanmaması, rüşvet, rütbe ve ikramiye dağıtımının yaygınlaşması.

Tek başlarına bu maddelerin, yetmiş senedir iktidarda olan bir "komünist" partinin toplantı gündemlerinde olması, özel servet ve sermaye biriktirme yollarına yapısal engeller getirmiş olan ve kapitalizmin ekonomik temellerini ortadan kaldırmış olan muzaffer Ekim Devrimi'ne düşman bir siyasal kampın, Sovyetik organa bir tümör misali yapıştığını gösteriyordu.

SBKP Merkez Komitesi Ocak 1987 toplantısında bu konuları gündemine aldı almasına ancak onların varlık şartlarını yok etmek için değil; kapitalizmin yaklaşmakta olan fener ışığı olan bu işaretleri ulusal çapta egemen kılabilmek için. Bu toplantı, SSCB'nin resmi haber ajansı Tass'ın haberine göre, iş kolektiflerini *"işletmelerinin tam yetkili yöneticileri"* haline getiren ve onların *"pratikte (...) tüm konularda bağımsız bir şekilde karar almasına"* olanak sağlayan bir yasa taslağını kabul etmişti. Artık bir kolektif değil *"işletme"* olarak adlandırılan bu girişimlerin yöneticileri, yasa taslağına göre dış ticaretteki devlet tekelinin sınırlarına tabi olmayacaktı ve bu yöneticilerin, yabancı ülkelerdeki kapitalist şirketlerle ilişki kurma hakkı olacaktı. Merkez Komite bunu yeterli bulmadı; önceki toplantısında fabrika yöneticilerine verimlilik mazereti altında işçileri işten çıkarma hakkı tanımıştı. Şimdi bürokrasi bunu mantıksal sonucuna vardırarak ve özel şahıslara fabrika ve işletme açma ve bunları denetim olmaksızın yönetme hakkı tanıyacaktı. Gerçi denetlemenin asıl öznesi olması gereken İşçi Sovyetleri, Stalin'in 1936 anayasasıyla çoktan dağıtılmıştı.

Stalinist bürokrasinin, Leninist-Troçkist işçilerin kanı ve kemikleri üzerine basarak iktidarı ele geçirmesiyle başlayan sürecin gerici içeriği, en net ifadesini

Ekim Devrimi'nin temel kazanımlarının altının oyulmasında buluyordu. SSCB örneği, diğer bürokratikleşmiş dejenere işçi devletleri tarafından da takip edildi. Gerçi Mao liberal uygulamaların ekonomide egemen kılınması uğraşına, daha da erken bir tarihte, 1971'de başlamıştı. Ancak gerek Küba, gerek Kuzey Kore, gerekse de Vietnam, 1990'lı yılları, kapitalizmi restore etmekle ve yeni mülk sahibi sınıfların ayrıcalıklarını Komünist Parti'nin otoritesi altında koruyarak geçirdi.

Sürecin bu biçimde gelişimi, hazırda bekleyen liberal darkafalıları harekete geçirmeye yetti. Francis Fukuyama, her gericiliğin aslında geçici olduğu yönündeki en önemli dersiyle kendini var eden insanlık tarihini hiçbir şekilde kavrayamadığını göstererek, meşhur kitabında aşağıdaki satırlara yer verdi:

*“Tanık olduğumuz şey yalnızca Soğuk Savaş'ın bitimi veya savaş sonrası tarihin belirli bir bölümünün geçişi değil ama tarihin kendisinin sonu olabilir; bu, insanlığın ideolojik evriminin ve insan hükümetlerinin son biçimi olarak Batılı liberal demokrasilerin son noktasıdır.” (Francis Fukuyama, **Tarihin Sonu ve Son İnsan**)*

Temel olarak tarihin sonu tezleri, insanlığın, ancak en çok da sömürülen sınıfların kapitalist rejimlerin şu veya bu formunun haricinde herhangi bir alternatif siyasal kuruluşu gerçekleştirme kapasitesinden nesnel olarak yoksun olduğu iddiasından doğdu. Bunun başlıca sebebi, emek-gücünü kiralayarak hayatta kalmayı sürdüren üretim araçlarından yoksun kitlelerin devrimci kapasitelerinin temsiliyeti rolüne bürünen programın Stalinizm olması ve Stalinizm'in de, savaş sonrası *boom* döneminin sonlanmasıyla, çeşitli parti kongrelerinde aldığı bürokratik kararlarla, iktidarda olduğu ülkelerde özel mülkiyeti bir hak olarak tanıyarak ulusal kapitalizmi restore etmesiydi. Stalinizm'in “emperyalizmle bir arada barış içinde yaşam” şeklindeki bizzat Stalin tarafından formüle edilmiş olan sınıf işbirlikçi çizgisi ve onun “tek ülkede sosyalizm” ismindeki uluslararası sosyalist devrim dalgasını dondurmaya ve geriletmeyi hedefleyen gerici yönelişi, enternasyonalist işçi hareketinin bağrında nüvelerini taşıdığı devrimci proleter demokrasi anlayışının ve sınıfsız toplum idealinin, objektif bir potansiyel ve bilimsel bir

olanak olduğu yönündeki analitik önermenin duvarlarında geniş gedikler açtı.

Böylece Marx ile Engels tarafından büyük katkılar eşliğinde geliştirilmiş olan, Lenin ve Troçki'yle birlikte I. Dünya Savaşı'nın genç Marksist kuşağının güncellediği bilimsel sosyalizm, teorisiyle ve pratiğiyle, bütün muhtemel yansımalarıyla burjuvazi tarafından, bilinçlice Stalinizm'in kendisine indirgendi veya Stalinizm'in kendisi olarak ele alındı. Ekonominin toplumsal örgütlenişinin kapitalist karakteri karşısındaki biricik seçenek olarak, Ekim Devrimi'nin yaratmış olduğu mülkiyet tipinin değil de, bu mülkiyet tipinin kazanımları içinde bir parazit olarak yükselen Stalinizm'in dejenere olmuş devlet aygıtının lanse edilmesi; dahası Stalinizm'in de otantik Marksizm-Leninizm'in tek biçimi olduğu yönündeki kara propagandası, sosyalizmin tarihsel olasılıklar yelpazesinde somut olarak yeri olamayacak bir ütopya konumuna indirgenmesinin yolunu açtı. İşte bu, başka bir tarihin ve dahası başka bir sosyalizmin aslında mümkün olmadığı yönündeki liberal determinizmin ve önbelirlenimciliğin cephaneliğine önemli miktarda mühimmat taşıdı.

Yine de bugün, tarihin sonu tezleri ile komünist olasılık arasında karşıtlık yaratan, bu karşıtlığa olanak tanıyan bir program mevcuttur. Bu program 20. yüzyıl süresince büyük fedakarlıklar sonucunda korunabildi ve işçi sınıfına da büyük kazanımlar sağladı. Bugün bu program kaslarını geliştiriyor, ciğerlerini açıyor ve o kutlu güne dönük olarak hazırlıklarını yapıyor. Hangi programdan söz ediyoruz?

1923'ten 1991'e ve o andan bugüne dek; işçi sınıfı hareketi içinde kalarak, devrimci Marksist ilkeleri bayrağı edinerek, ortodoks Leninizm'in programatik özünü muhafaza edip geliştirerek, proletarya diktatörlüğü ve proleter enternasyonalizmi perspektifi şeklindeki komünist programı tek başına üstlenerek ve dünya devrimi perspektifinden kopmayarak, bürokrasinin altında SSCB deneyiminin nasıl sonuçlanacağını avazı çıktığı kadar bağırarak ve bunun yanında, sosyalizmin bilimsel temellerini ölümüne savunan bir akım vardı ve bunları yapan, yalnızca bir akım vardı: Troçkizm.

Troçkizm terimi, ilk olarak birkaç karşıdevrimci ve en nihayetinde monarşist

Kadet (Rus anayasalcı liberalleri) tarafından, Rus proletaryasının 1905'teki devrimci ruh halini tanımlamak için kullanılmıştı. 1906'da Kadetlerin kurucusu ve önderi Milyukov şöyle yazıyordu: *"Partimizi (yani Kadetleri) Troçkizm'in o günkü rüyalarına karşı koymamakla suçlayanlar o sırada toplantılarda hâkim olan demokratik havayı ya anlamamışlar ya da hatırlamıyorlar."*

Ancak Milyukov'un, daha sonra dünya burjuvazisinin korkulu rüyası haline gelecek olan bu terimi 1906'daki kullanımından bu yana, kavram içerik olarak zenginleşti ve daha birçok devrimci anlam taşımaya başladı. Bir kere artık o, yalnızca 1905'te ve 1917'de Rusya işçi sınıfının içinde olduğu devrimci psikolojinin tanımında kullanıldığı anlamıyla sınırlandırılmazdı. Bugün Troçkizm, 21. yüzyılda Marksizm'in mümkün olan biricik biçimi, ortodoks komünist programın ve metodolojinin tek taşıyıcısıdır. Onu 20. yüzyıl boyunca asılsızca "karşıdevrimci bir akım" olmakla suçlayan merkezlerin istisnasız hepsi (vurgulayalım, istisnasız hepsi), iktidarda oldukları ülkelerde kapitalizmi restore ettiler ve iktidarda olmadıkları ülkelerde de ya demokratik burjuvazinin, ya da Bonapartist diktatörlüklerin tarafına geçtiler.

Troçkizm mi? Marjinal kalmakla ve 1917 Ekim'inden sonra iktidara gelememekle küçümsenen bu akım, kendisinin küçümsenmesi yönünde kullanılan argümanların altında yatan nesnel gerçeklik dolayısıyla, aslında yenilgisiyle negatif bir biçimde zaferini ilan etti. Troçkizm, işçi sınıfının iktidar olmadığı hiçbir ülkede iktidar olmadı. Troçkizm, işçi sınıfının baskılandığı bütün ülkelerde bastırıldı ve yasaklandı. Troçkizm, dünya proletaryasının sosyalizme doğru ilk deneyimine, sürekli devrim perspektifi eşliğinde 1917 Rusya'sında öncülük etti. Rus işçi sınıfı, kendi devrimci yönetim organlarından Stalinist bürokratlar tarafından kovulduğunda, o da SSCB'den sürgün edildi. Troçkizm, kapitalizmi restore eden değil, ilga eden program oldu.

Türkçe'ye "reel sosyalizm" olarak çevrilen tamlamanın aslı, Almanca dilinde türetilmiştir. Bunu Doğu Almanya devleti öne sürmüştü. Almancası "real existierender Sozialismus" olan terimin tam Türkçe karşılığı aslında "gerçek hayatta var olduğu biçimiyle sosyalizm"dir. Özetle, mevcut fiziksel yasaların altında sosyalizmin var olmasının biricik yolunun bürokratik yol ve bu sosyalizmin

biricik biçiminin de Stalinizm olduğu söyleniyordu. Bu, hiç şüphe yok ki, teorik şarlatanlıktır. Troçkizm, SSCB'nin Stalinist bürokratikleşme altında girdiği yolun sonunu, son derece erken bir tarihte öngörmüştü. Bugün bu öngörüü ciddiye almayan, ancak ciddiye almayarak da kalmayıp, onun gerçekçiliğinden korkarak ona iftiralar atan sol içi akımların bütünü, en az emperyalizm kadar, SSCB'nin yıkılmasında sorumluluk sahibidir.

SSCB'yi Leninist-Bolşevik yola tekrar sokmak için Lenin'in önerisiyle ve Troçki'nin önderliğinde kurulan Sol Muhalefet'in önde gelen militanlarından Christian Rakovski, Ağustos 1928'de şöyle yazıyordu:

*“Böylece, programın yorumu meselesi iki kamp yaratmıştır: Sol Muhalefet'in tüm programını uygulamak için, aynı önceden partinin tüm programı uğruna mücadele ettiği gibi mücadele eden Leninist kamp ile 'sanayileşme' ve kolektif çiftliklerin oluşturulmasıyla yetinmeye hazır olduğunu açıklayan, programın siyasi bölümü gerçekleştirilmeksizin tüm sosyalist inşanın çöküşe gidilebileceği gerçeğini hesaba katmayan oportünist teslimiyetçi kamp.” (Christian Rakovski, **Teslimiyet ve Teslimiyetçiler Üzerine**)*

Rakovski, SSCB'nin varlığının kalıcı olabilmesinin ve onun dünya devrimiyle bütünleşerek komünist inşaya doğru ilerleyebilmesinin neden Leninist-Troçkist programın egemenliğine bağlı olduğunu da aşağıdaki gibi açıklıyordu:

“Program, Leninizm'in savaş sancağıydı ve öyle olmaya devam etmektedir. Merkezci önderliğin partiyi ve bu proleter ülkeyi içine sürüklemiş olduğu açmazdan çıkartabilecek tek şey, programın tam olarak uygulanmasıdır.

*Muhalefetin mücadelesinin gelecekteki sosyalist inşanın, Sovyet iktidarının ve dünya devriminin yazgısının bağlı olduğu 'son derece önemli bir mücadele' olduğunu anlayan kişi, görevini bırakmayacaktır.” (Christian Rakovski, **Teslimiyet ve Teslimiyetçiler Üzerine**)*

Konuyla ilgili daha erken bir öngörü olarak, Troçki'nin Haziran 1927'de Merkez Kontrol Komisyonu'nda yaptığı konuşmadan bir parçayı da buraya iliştiirmek istiyorum:

“İşçi olmayan sınıflar genişliyor, serpiliyor, oysa ki proletarya geriliyor ve daralıyor. Yineliyorum, maddi alanda burjuva sınıfların genişlemesinde - bunu sokaklarda, mağazalarda, tramvayda, konutlarda görebilirsiniz -, siyasal alanda proletaryanın bütününde daralmasında olduğu gibi, parti yönetimimiz proletarya sınıfının geri çekilmesini artırıyor. (...) Proleter olmayan sınıfları ortaya çıkarıyoruz. Bizim eleştirimiz, proletaryanın bilincinde, durumlar ne olursa olsun, iktidarın sonsuza dek elde kalacağını ve Sovyet devletinin her koşulda bir işçi devletinin mutlak bir türü olduğunu hayal etmemesi için, yaklaşan tehlike üzerine dikkat çekmeye çalışmak zorundadır. Proleterin, belirli bir tarihsel dönemde, özellikle yönetimin yanlış bir siyasetiyle, Sovyet devletinin proleter temelini yitirip, burjuvazinin eline geçecek bir aygıt olabileceğini, sonra da Sovyet görünümünü atarak iktidarını Bonapartist bir iktidara dönüştürebileceğini anlaması gerek. Yanlış bir siyasal çizgiyle, bu tehlike tamamen gerçek olur.

*Uluslararası devrim olmaksızın sosyalizm kurulamaz. Purcell'i destekleme üzerinde değil, uluslararası devrim üzerinde odaklanmış bir doğru siyaset olmaksızın sosyalizm yalnız kurulamaz değil, Sovyet iktidarı da yıkıma doğru gider.” (Lev Troçki, **Merkez Kontrol Komisyonu'nda Yapılan Konuşmalar**)*

Bu, sınıfsal sezilerle güçlendirilmiş keskin öngörünün, 1927'den sonraki gelişmeler içinde doğrulanmayan bir tane tarafı kaldı mı? Ancak biz sorunu, Troçki'nin bir kâhinin yeteneklerine sahip olduğu için sözünün dinlenmesi gerektiği üzerinden kurmuyoruz. Nahuel Moreno, benzer bir konuya eğildiği bir konuşmasında Troçki'nin bu öngörü gücünden söz eder ve Isaac Deutscher'in, Troçki'nin bu yeteneğini göz önünde tutarak meşhur biyografisine “Peygamber” başlığı atmasını eleştirir. Troçki yalnızca bir Marksistti ve Marksist olduğu için sınıflar arası güç ilişkilerini doğru tahlil etti ve bu tahlilin neticesi olan Bolşevik politikaları somutlayarak, politikayı kitlelere taşıyacak olan partiyi kurdu der Moreno. Troçki bir Marksistti ve SSCB'nin dünya devrimine sırtını dönmesiyle ve

içeride bürokratik despotizmi pompalamasıyla yıkılacağını öngörebilmek için, Marksist olmak yeterliydi.

Sık sık, Troçkizm'in programatik özümüyle (Marksist ekonomi politik, Leninist parti, sürekli devrim teorisi, enternasyonalizm ve benzerleri) politik olarak hesaplaşmaya yetenekli olmayan veya bunu yapabilecek teorik-politik kaynakları kendi oportünist akımının cephaneliğinde bulamayan lümpenlerin, bu akımın siyasal içeriği ve önerileriyle değil, Troçki'nin biyografisinin çeşitli yanlarıyla uğraştığına tanıklık ederiz. Troçki siyasal hayata Narodnik olarak atılmış, ancak iki sene sonra Marksizm'i benimsemiştir. Bolşevik Parti'ye girişi 1917 Nisan'ından sonra olmuştur. Bunlar - her nedense - Troçkizm'in aslında revizyonist olduğuna dair olarak kullanılan önermeler olmuştur.

Bunlar elbette belirli bir kabalığı ve darkafalılığı yansıtmaktadır ancak yine de, genç Marx'ın bir liberal olduğunu unutarak öne sürülen bu "saldırı" gülünçtür. Bu noktadaki en iyi örnek eski Alman sosyal demokrasisinden verilebilir. Kautsky ve Bernstein, Alman devrimci hareketinin (o dönemde ismi sosyal demokrasiydi) en önde gelen liderleriydi. İkisi de politik hayatlarına Marksist olarak başladı. İkisi de Marx'a karşı hiçbir mücadele yürütmedi ve Engels'in sıkı denetimi altında oldu. Kautsky, Avrupa işçi sınıfı tarafından "Marksizm'in Papa'sı" olarak biliniyor, Bernstein'a da aynı işçi sınıfı tarafından Engels'in vasiyetini yerine getirme görevi yükleniyordu. Ancak bu ikili, sosyalizmin içindeki ilk ciddi oportünist yarılmanın mimarları oldu. Bernstein devrim fikrini reddetti ve sosyalizme evrimci geçişi, parlamenter yollarla ulaşmayı savundu. Kautsky I. Dünya Savaşı'nı destekledi, partisini burjuva hükümetlere ve bakanlıklara soktu, üstüne Ekim Devrimi'ne karşı çıkarak İç Savaş'ta Beyaz Ordu'yu destekledi.

Bu iki örneğin karşısında duran ise Franz Mehring vardı. Mehring, kırklı yaşlarına kadar Alman sosyal demokrasisiyle sıkı bir mücadele verdi. Marx'ın fikirlerini eleştirdi ve liberalizmi savundu. Ama Mehring bu çetin mücadelenin ardından komünizmin düşünsel gücü tarafından fethedildi. Almanya partisine katıldı ve Marksizm'in klasikleri arasında sayılabilecek eserlerini kaleme aldı. Marx ile Engels'in yönteminin devamlılığı kendisini Mehring'te buldu. Gençliğini sosyalizme karşı teorik bir savaşım vererek geçiren Mehring şaşmaz bir komünist

ve Marksist olarak öldü. Kautsky ve Bernstein ise reformist teslimiyetçiler olarak.

Troçki'nin Bolşevik Parti'yle ilişkisi, oldukça farklı olan genel hat ve detayları soyutlanırsa, belli başlı köşeleri ve kaba hatlarıyla Mehring'in Marksizm'le olan ilişkisine benzer. Troçki katledildiğinde, Bolşevik Parti'nin, bu partinin proleter, devrimci ve Leninist özünün geriye kalan tek temsilcisi, savunucusu ve yorumlayıcısı olarak katledildi. Bolşevik Parti'nin Kautsky'si ile Bernstein'ı olan Stalin ile Molotov mu? Onlar ömürlerini bu partiyi mezara gömmeye adadılar; onlar partinin en ileri gelen ve Ekim'i yaratmış olan kadrolarını telef etti ve partiyi, karşıdevrimin yoluna soktu. Tıpkı Mehring'in Marksizm tarafından sonradan fethedilmesi gibi, Bolşevik Parti tarafından ancak 1917'de fethedilebilmiş olan Troçki, Leninist öncü parti konseptinin en ileri gelen temsilcisi olarak öldü.

İnsanlık tarihinin hem görüşleri, hem mücadelesi, hem düşünsel mirası, hem de biyografisi itibarıyla en çok çarpıtılan, en hadsiz iftiralara uğrayan ve en çok saldırılan figürü, hiç şüphesiz Leon Troçki'dir. Troçki ile onun politik mirası, toplumsal tarihte eşine veya bir benzerine hiç rastlanmamış olan bir tahrifatin, sansürün, fiziksel ve psikolojik şiddetin hedefi olmuştur. Doğru ayakkabıları giyene kadar yalanın dünyanın çevresini yarılayabileceğini söyleyen Mark Twain değil miydi? Yalnızca bu durumda yalan dünyanın yarısını değil, tamamını birkaç kere dolaşacaktı.

Ancak Troçki'nin biyografisini şimdilik bir kenara bırakalım. İşçi sınıfına adanmış bu müthiş devrimci yaşam öyküsünü merak edenler, onu ilgili kaynaklardan edininip okuyacaklardır. Yukarıda, emperyalizmin ideolojik üssü olarak işlev gören kurumların ve kişilerin sosyalizmle Stalinizm'i birbirlerine indirgemiş olmalarından; bu yolla da Marx, Engels, Lenin ve Troçki'nin politik mirasının kriminalize ediliyor olmasından bahsetmiştik. Troçkist programın özgün devrimci anlamı, onun bu indirgemeci kampanyanın karşısında ifade ettiği "üçüncü" (aslında ikinci!) politik cephe, bu resmi tarih anlayışının ve 21. yüzyılın egemen bloklarının ideolojik taarruzunda kullandığı başlıca savların tamı tamına karşısında konumlanmaktadır.

Troçkizm'e, daha doğrusu bu isimde ifade edilen Bolşevik-Leninist programın siyasal ajandasına dönük yaklaşımın, Marksizm'in dünyayı anlama, analiz etme ve değiştirme kapasitesine dönük yaklaşımla ve Marksizm'in ne olduğuyula yakından ilişkili olduğu bir gerçek. Benzer şekilde, kurulu sosyal düzenin devrimci eleştirisinin niteliğiyle, Troçkizm'e dönük tutumun ifadesi olduğu tarih metodolojisinin birleşik bir küme oluşturduğu ve sanılabileceğinin aksine, bu kümenin anlayış düzeyinde hatalı bir yöntemle sahip olmasının, bizi gelecekte ancak büyük yenilgilere götürebileceği de açık. Anti-Troçkizm'in aptalların sosyalizmi olmasının sebeplerinden biri de burada yatmaktadır: Bu fetişizm, Troçkizm'in önkabullerine karşıt düşmanca bir tavırdan, hızlıca ve keskince sosyalizmin tarihsel bir gereklilik olmadığı iddiasına ve kapitalist gelişmenin maddi temelini ona bir mutlaklık kazandırdığı savına evrilmektedir. Zira bunlar birleşik bir kümedir. Troçkist programın iktidarını savunmadan, kapitalizmin ilga edilmesini savunmak mümkün değildir. Birincisi ikincisinin şartıdır ve ikincisiyle birlikte birinci kendini gerçekleştirebilir. Bunun haricinde denenen bütün sosyalizmler; ister İskandinavya ülkelerinin ve Bernie Sanders'ın sözde "demokratik sosyalizmi" olsun, ister Küba ile Kuzey Kore'nin kapitalist restorasyona uğratılmış çarpık işçi düşmanı rejimleri olsun, ister emperyalizmin petro-dolarları ile beslenen Venezuela kapitalizminin çirkin suratına çizilen bir makyaj olarak "21. yüzyıl sosyalizmi" olsun, ister 20. yüzyılın Stalinist yönetimlerinin karşıdevrimci gelenekleri olsun; bunların hepsi, bizim bilimsel Leninist-Troçkist sosyalizm öğretimizden uzaklaştıkları oradan yıkılmaya mahkumdurlar.

Bugün, tarihin önümüze koyduğu bilanço ve Troçkizm'in bu bilançodaki rolünü nasıl değerlendireceğiz? Buna dönük olarak metodolojik bir önerimiz olabilir: Liberal bir tarih tezi olarak, olayların akışının önceden belirlenmiş şaşmaz bir erekselliğe sahip oluşu görüşü ve tarih olmuş olanın, ancak ve ancak bir alternatifi olmadığı ve olamayacağı nedeniyle tarih olmuş olması iddiası, biçimde katı bir bilimsel sadakatin izini taşıyormuş gibi gözükebilse de, içerik olarak aslında dönemin devrimci sınıflarının siyasal potansiyellerinin saçmaya indirgenmesine; yani o devrimci sınıfın bugünkü torunları olan ezilenlerin toplumsal kapasitelerinin felçleştirilmesine hizmet etmektedir. Dolayısıyla 1924-1925 dönemeci esnasında, SSCB'de Stalinizm'e alternatif bir devrimci Marksist kutbun baştan ölü doğmuş olduğunu veya "başka bir sosyalizm mümkün" programının ontolojik olarak olanaksız olduğunu savlamak, aslında ardında,

burjuvazinin devrimci metotlarla mülksüzleştirildiği bütün deneyimlerin kaçınılmaz olarak Stalinizm'in karşıdevrimci aygıtının mutlak hakimiyetiyle sonuçlanacağını ileri sürmek anlamını taşır.

Bu, burjuva veya Stalinist tarihçinin, yeni kuşaklara, onların devrimci potansiyelleri karşısında yaptıkları bir ikazdır. Tarihin spekülasyonla yapılmayacağı yönündeki önemli fakat eksik yargının, tam da eksik olduğu için bir yargı düzeyinde kaldığını hatırlamak gerekir. Bunun yanı sıra spekülasyonun, tarihsel alternatifi temsil eden politik hizbin ve potansiyellerin değil, tam da metafizik erekselliğin nesnesi olarak ele alınan mutlak olma halinin olduğu da söylenmeli. Tarihsel yorumda başvurulabilecek en büyük spekülasyon, birtakım etkenlerin altında tarihselleşmiş olayların ve olaylar akışlarının, mümkün olan biricik olduğu ve onların ampirik kapsamına girmeyenlerin, maddenin hareketi yasalarına aykırı olduğu yönündeki vakanüvislere ait hezeyandır.

Neyse ki, bırakalım sınıflar mücadelesi tarihini, sınıflar mücadelesinin bugünü ve her saniyesi bile, tarihin tek yönlü bir düz çizgi olduğu yönündeki bu sanıya darbeler indirmektedir.